

складного особистісного утворення й уміння правильно розуміти емоційний стан учнів; переборювати негативні емоції, бачити причини й шляхи їх усунення; уміння використовувати запас знань про емоційну сферу для встановлення емоційного контакту з учнями;

— **комунікативний** — уміння знайти правильний стиль і тон взаємовідносин; за зовнішніми ознаками орієнтуватися в емоційній обстановці; адекватно виражати й передавати учням необхідні емоції, настрої, думки, відчуття; уміння емоційно ідентифікувати себе з класом, здатність відчувати емоційну викликати обстановку уроку і впливати на неї; уміння зрозуміти вихованця, розділити його радощі та прикрощі;

— **емоційно-вольовий** — здатність до співпереживання, співчуття, уміння викликати в собі емоційний настрій для проведення конкретного уроку, спроможність захоплюватись спільною діяльністю, здатність емоційного переходу, уміння керувати емоціями, уміння переборювати внутрішнє роздратування, уміння навчити керувати своїми емоціями;

— **оцінювальний** — здатність контролювати власні емоції, емоційний стан, здатність правильно оцінити свої можливості в регулюванні власного і учнівського настрою; здатність правильно оцінювати емоційну ситуацію.

Татаріна Т. В., канд. екон. наук, доц.,
кафедра страхування

РОЛЬ ТРЕНІНГОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК І КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

При прийомі на роботу сьогодні великого значення набувають ділові і власні якості претендента, досвід за спеціальністю, вміння взаємодіяти з іншими людьми.

Фахівці такого рівня повинні швидко реагувати на зміни, вирішувати складні виробничі проблеми, знаходити оптимальні управлінські рішення.

Сформувані такі навички і компетенції майбутніх спеціалістів, поряд з іншими технологіями, можна шляхом впровадження у навчальний процес активних методів навчання. Чільне місце серед сучасних методів і технологій навчання займають тренінги.

Основною відмінністю тренінгів від інших методів навчання є їхня чітка підпорядкованість головній меті — тренуванню навичок. Характерною рисою тренінгів є те, що викладач не дає відразу готових відповідей на питання, а в процесі проведення тренінгу спонукає студентів до самостійного пошуку рішення поставленої проблеми.

Основними вимогами до організації тренінгу є такі:

— тренінг повинен орієнтуватися на розв'язання певної проблеми;

— тренінг повинен базуватись на отриманих раніше знаннях;

— тренінг повинен дати можливість студентам відпрацювати практичні вміння і навички;

— при проведенні тренінгу повинні бути отримані конкретні результати.

Тренінги доцільно проводити на останніх курсах навчання, в кінці семестру при отриманні студентами базових знань з певної дисципліни або кількох дисциплін, якщо мова йде про міжпредметний тренінг. На нашу думку, важливим є проведення міжпредметного тренінгу при підготовці магістрів.

Колектив кафедри страхування КНЕУ вже має певний досвід проведення міжпредметних тренінгів на магістерському рівні за програмою «Страховий менеджмент». При його організації враховувались попередньо викладені вимоги до тренінгів. Так, при розробці ділових ситуацій, кейсів, інсценізації викладачі приймали до уваги отримані протягом семестру базові знання по спеціальності, а саме по дисциплінах: «Страховий менеджмент», «Основи актуарних розрахунків», «Управління перестраховальними операціями», «Облік і звітність у страхових організаціях» тощо.

Тренінг поділяється на кілька етапів. На першому етапі, викладачем, котрим проводиться тренінг, формується мета та завдання тренінгу. Студентам, які поділені на малі групи по 5—6 осіб та представляють фахівців страхової компанії за різними напрямками діяльності, роз'яснюються завдання. Кожне завдання за карткою (картка видається на малу групу) побудоване за окремим сегментом діяльності страховика (управління персоналом компанії; перестраховальна діяльність страховика, актуарні розрахунки, фінансово-господарська діяльність компанії). Кожен студент обирає напрямок роботи самостійно, зазначаючи в картці, де він зможе знайти практичний матеріал для його виконання.

На другому етапі відбувається збір та обробка необхідної інформації. Студенти протягом 1—2 днів виконують завдання і готуються до презентації.

На третьому етапі кожна група студентів, представляючи конкретну страхову компанію, презентує свої дослідження, виявляє позицію страховика на страховому ринку, його конкурентні переваги і проблеми розвитку.

Кінцевою метою міжпредметного тренінгу є розробка студентами проекту заходів, які дозволять покращити діяльність страховика за обраними ними напрямками роботи.

Викладачі кафедри поряд з перевагами у процесі проведення тренінгів виявили й певні складності.

По-перше, це технічне обладнання аудиторій, які не облаштовані відповідно для проведення таких форм навчання.

По-друге, виникають складності з проведенням тренінгів на заочній формі навчання, адже багато хто з студентів не працюють у страхових компаніях і не проходять стажування (як це існує на денній формі навчання), мають нижчий рівень знань за базовими дисциплінами. У таких випадках виникає необхідність у коректуванні завдань до самостійного опрацювання і наданні певної допомоги у придбанні практичного матеріалу для їх виконання.

По-третє, брак часу протягом сесій (особливо це стосується знову ж заочної форми навчання).

Але такі проблеми, на наш погляд, з часом знайдуть вирішення, оскільки використання тренінгових технологій навчання дає можливість розвивати у студентів необхідні професійні навички, і робить їх більш конкурентоспроможними у майбутньому.

Тимченко О. М., професор,
кафедра фінансів

ІГРОВІ ФОРМИ КОНТРОЛЮ ПРИ ВИКЛАДАННІ НОРМАТИВНИХ ДИСЦИПЛІН

Одним із напрямів активізації навчального процесу є застосування ігрових форм контролю. Гра дозволяє зняти напругу і хвилювання студента при оцінюванні знань та активізувати опрацювання навчального матеріалу при підготовці до гри, щоб не підвести команду.

Гра має враховувати особливості навчальної дисципліни та режим роботи студентів. Так, курс «Податковий менеджмент» викладається для студентів спеціальності 8104/1 «Державний фінансовий менеджмент» — майбутніх фахівців у сфері державних